

АДАМ ҚЫЗМЕТІНІҢ КОРШАҒАН ОРТАҒА ӘСЕРІ

Ж О С П А Р Ы

Кіріспе

- Адам қызметінің әсері

Негізгі бөлім

- Экологиялық мәселелер
- Ластану түрлері
- Табиғи ресурстардың сарқылуы
- Қоршаған ортаға жағымды әсерлер

Қорытынды

КІРІСПЕ

Адамның қызметі табиғатқа үлкен әсер етеді. Өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы, көлік және қалалардың өсуі экологияға зиян келтіреді. Ластану, табиғи ресурстардың азаюы және климаттың өзгеруі — бұл адам әрекеттерінің теріс салдары. Сондықтан экологиялық мәселелерді шешу үшін жауапты әрекет ету маңызды.

АДАМ ҚЫЗМЕТІНІҢ ӘСЕРІ

Адамның іс-әрекеті табиғатқа көптеген түрлі әсер етеді, оларды экологиялық әсер деп атайды. Бұл әсерлердің кейбірі жағымды, ал басқалары кері әсер етеді.

Негізгі әсерлер:

1.Ластану:

- Ауа ластануы, Су ластануы, Топырақ ластануы

1. **Табиғи ресурстардың сарқылуы**–Адамның орман кесу, минералды қазбаларды пайдалану, суды шамадан тыс тұтыну сияқты әрекеттері табиғи ресурстардың тез сарқылуына алып келеді.

2. **Климаттың өзгеруі**–Адамның қызметі атмосферада парник газдарының көптеп жиналуына әкеледі, бұл жаһандық жылынуға, ауа райы өзгерістеріне әсер етеді.

3. **Қоршаған ортаның құлдырауы**–Ормандардың жойылуы, биологиялық әртүрліліктің жоғалуы – бұл табиғи экожүйелердің бұзылуына себепші болады.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕР

Экологиялық мәселелер

бұл табиғат пен адам өміріне қауіп төндіретін, қоршаған ортаға зиян келтіретін мәселелер. Олар адам қызметінің нәтижесінде пайда болып, экожүйелердің бұзылуына себеп болады.

Негізгі экологиялық мәселелер:

1. **Ауа ластануы** — зиянды газдар мен түтіндердің ауаға таралуы.
2. **Су ластануы** — химиялық қалдықтар мен тұрмыстық ағынды сулардың су көздеріне түсуі.
3. **Топырақ ластануы** — химиялық заттар мен қалдықтардың топырақты лақтауына әкеледі.

3) **Табиғи ресурстардың сарқылуы** — мұнай, газ, орман ресурстарының шамадан тыс пайдалану.

4) **Климаттың өзгеруі** — ғаламдық жылыну мен табиғи апаттар.

5) **Биологиялық әртүрліліктің жоғалуы** — жануарлар мен өсімдіктердің жойылуы.

ЛАСТАНУ ТҮРЛЕРІ

Ауа ластану

Зауыттардан, көліктерден, энергетикалық жүйелерден шығатын зиянды газдар мен түтіндер ауаға таралады. Бұл климаттың өзгеруіне, озон қабатының тозуына және адам денсаулығына зиян тигізеді.

Су ластану

Өндірістік қалдықтар, химиялық заттар мен тұрмыстық ағынды сулар өзендер, көлдер мен теңіздерді ластайды. Бұл судың сапасын төмендетіп, экосистемалар мен су жануарларына зиян келтіреді.

Топырақ ластану

Химиялық тыңайтқыштар, пестицидтер, ауыр металдар мен қалдықтар топырақты ластайды, өсімдіктер мен жануарлардың өміріне қауіп төндіреді.

Пластикалық ластану

Пластикалық қалдықтардың қоршаған ортаға шығарылуы экожүйелерге үлкен зиян тигізіп, жер бетіндегі көптеген тіршілік иелерінің өміріне қауіп төндіреді.

ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫҢ САРҚЫЛУЫ

Табиғи ресурстардың сарқылуы

Адамның шамадан тыс және тиімді пайдаланбауы салдарынан жер бетіндегі пайдалы қазбалар мен табиғи байлықтардың азаюы немесе толық жойылуы.

Негізгі себептері:

- Өнеркәсіптің қарқынды дамуы
- Ормандардың кесілуі
- Су мен жер ресурстарының ысыраппен пайдаланылуы
- Қалпына келмейтін ресурстардың (мұнай, газ, көмір) шектен тыс өндірісі

Салдары:

- Экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуы
- Климаттың өзгеруі
- Аштық пен су тапшылығы
- Биологиялық әртүрліліктің жойылуы

Шешу жолдары:

- Ресурстарды үнемдеу
- Қайта өңдеу мен қайта пайдалану
 - Баламалы энергия көздерін пайдалану (күн, жел)
 - Табиғатты қорғау және қалпына келтіру жұмыстары

ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ЖАҒЫМДЫ ӘСЕРЛЕР

Қоршаған ортаға жағымды әсерлер

Адам тек зиян ғана емес, табиғатқа жағымды әсер де тигізе алады. Дұрыс әрекеттер мен экологиялық жауапкершілік арқылы табиғатты қорғауға және жақсартуға болады.

НЕГІЗГІ ЖАҒЫМДЫ ӘСЕРЛЕР:

1)Ағаш отырғызу : Ауаны тазартады, көмірқышқыл газын сіңіреді. Топырақты эрозиядан қорғайды

2)Қалдықтарды сұрыптау және қайта өңдеу:

Пластик, шыны, қағаз, металл сияқты материалдарды қайта пайдалану. Қоқыс көлемін азайтады

3)Жаңартылатын энергия көздерін пайдалану: Күн, жел, су энергиясы – экологиялық таза, зиянсыз. Көмір мен мұнайды аз пайдалану

4)Табиғи қорықтар мен ұлттық парктерді қорғау: Жануарлар мен өсімдіктердің жойылып кетуін алдын алу. Экожүйелердің сақталуы

Қ О Р Ы Т Ы Н Д Ы

Адамның қоршаған ортаға әсері өте үлкен. Көп жағдайда бұл әсер теріс болса да, оны оң бағытқа өзгертуге болады. Ластану, ресурстардың сарқылуы, климаттың өзгеруі сияқты экологиялық мәселелерге жауапкершілікпен қарап, табиғатты қорғау жолында әрекет ету — әрбір адамның міндеті. Табиғатты сақтап қалу — болашақ ұрпақ үшін маңызды қадам.

